

אמונה ובטחון בעיסוק במקצוע הרפואה

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס עמוד א
ורפא ירפא - מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות

תוספות מסכת בבא קמא דף פה עמוד א
שניתנה רשות לרופא לרפאות - וא"ת והא מרפא לחודיה שמעינן ליה וי"ל דה"א ה"מ מכה בידי אדם אבל חולי הבא בידי שמים כשמרפא נראה כסותר גזירת המלך קמ"ל דשרי.

רש"י הירש שמות פרק כא
ורפא ירפא. כפל הכתוב לשונו - להוציא מליבם של אלה הטועים ואומרים, שמי ששואל ברופאים, כביכול אינו בוטח ברחמי שמים: "מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות" (שם). מצוה מן התורה להזדקק לעזרת הרופאים, ולא רק במקרה של פציעה, כגון במקרה שלפנינו, אלא גם בכל שאר מחלות

עין איה ברכות ב פרק תשיעי פסקה קפ.

הנכנס להקיד דם אומר יר"מ כו' כי רופא נאמן אתה ורפואתך אמת, לפי שאין דרכן של בנ"א לרפאות כו'. אמר אביי לא לימא אינש הכי, דתני דבר"י ורפא ירפא מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאת. האדם הוא יצור אורגני, דבקים וקשורים המה כחות גופו זב"ז וכחות נפשו זע"ז, ושניהם יחד בקשר אמיץ. ומי הוא האדם שיוכל להתפאר ולומר שיודע הוא את כל כחות הגוף והנפש ויחושם ג"כ אל העולם הכללי. א"כ הלא אין אמונה ברופא, כי אף אם במקצע האחד הצר והקצר ירפא, אולי גורם השינוי הזה קלקולים רבים בעבר אחר, ששקולים הם כנגד התועלת היוצאת מרפואתו, וע"כ אין להחליט שתהי' הרפואה אמיתית. ובאשר אין השכל מסכים אל הרפואה בהתחכמות האדם, והניסיון אמנם יורנו כי פעמים רבות תקלע חכמת הרפואה אל האמת, צריכין אנו להשכיל שגם השימוש בחכמת האדם ברפואה היא אחת מפליאות ההנהגה. ואנו משיבים את הדבר להשגחה העליונה, כאותן הדברים שאין בו שום יכולת בפועל כפינו. כי רק אתה ד' רופא נאמן אתה, שלפניך גלויים כל רזי הגוף והנפש ומסתריהם ויחשיהם ורפואתך אמת מבלי תגרום הפסד למקצע אחר. אמנם אביי אמר שאין לנו לחוש על המסתרים של היחוסים שאין עינינו רואות אותם, שא"כ כבר בטלת כל עמל האדם לתיקון הגשמי והרוחני, כי יחוש שכל מה שהוא מתקן ומשכלל שמא גורם הוא הפסד באיזה יחש נסתר. אלא כך המדה, שאין ראוי לפקפק בה כלל, שאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, והתורה נתנה רשות לרופא לרפאת בהיותו בקי במקצע שלו, ואין להרפות ידי העמלים בתיקונו של עולם לפקפקם בחששות של מסתרים. והחכמה תעז להחכם, כי ד' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. והתפתחות שכל האדם, וכל תולדות המצאותיו דבר בעתו הכל מעשה ד' המתראה לפי צרכי האדם בעתותיו ודורותיו, לתעודה רמה ומדוייקת, שעליה אין להוסיף וממנה אין לגרע.

עין איה ברכות א פרק ראשון פסקה קמג.

מאי והטוב בעיניך עשיתי. אר"י אמר רב שסמך גאולה לתפילה, ר"ל אמר שגנו ספר רפואות. דרכי הבטחון הם השלמות האנושי, אמנם הם נחלקים, הבטחון הפשוט אם השעה צריכה לכך שיעשה נס, או מצד האדם המעלה שראוי לכך, אבל הבטחון התמידי הוא להיות בוטח בד' שיעזרהו בהשתדלותו. והנה אצל עניני הכלל מצינו סתירות, לפעמים ההשתדלות משובחת ומחוייבת ולפעמים תחשב חסרון. למשל מצינו במלחמת העיני היתה כולה מלאה השתדלות ע"פ ד' ולעומת זה במלחמת גדעון נאמר לו "עוד העם רב למען לא יתפאר עלי ישראל לאמר ירי הושיעה לי" , והוצרך למעט בהשתדלות טבעית. והדברים ניכרים שתלוי במצב המוסרי של העם, שתכלית כל סיבוב ההנהגה כולה היא להביא את אור דעת ד' במילואה לעולם, למען ימשך מזה כל הטובות הזמניות והנצחיות הנמשכות מידיעת ד' לאמתתה. והנה כשהאדם או העם בכללו עומד במצב מוסרי גבוה, אז הלא מהנהגה הטבעית שהולכת אחוזה עם סדרי החיים האנושיים, יכיר ביותר יד ד'... אמנם בנפול העם ממעלתו ונשקע בהבלי החומר ואל פועל ד' לא יביט, אז בהרבותו השתדלות לא יכיר כלל יד ד' ויאמר כי ידי הושיעה לי, ולא יבא בהנהגה טבעית אל שלמותו. ע"כ היו הניסים מחוייבים ומוכרחים בתחילת הכרת דעת ד' בישראל "כי נער ישראל ואוהבהו", אהבת הנער והילד הוא הנהגה כזאת

שלגדול אינה בכלל הנהגת האהבה. למשל אהבת הנער תהי' כשיתן אביו מחסורו משלו, ושל הילד הקטן תהי' כשיתן ג"כ לתוך פיו, ושל הגדול תהי' האהבה כשימציא לו מעמד שיוכל להנות מיגיע כפו וחריצותו. ע"כ משובחיכ מאד הם הניסים בזמן ילדות האומה, והביאו את התכלית של דעת ד' וקרבתו, מה שלא היתה ההנהגה הטבעית יכולה להביא בשום אופן. אבל בהיות העם נעלה בהכרתו, אז טוב מאד שיתרגל בהנהגה שתביא אותו להחליף כח ולעסוק בשלמות וחריצות, בהרמת קרנו בכל הפרטים החמרים והמוסריים, מפני שיוכל כבר לשאוב דעת את ד' ממקור הטבע התמידית, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'" ולפי דברינו הדבר תלוי במצבן של ישראל הרוחני, כי בהיותנו דבקים ביראת ד' בשמירת המצות ותלמוד תורה, שמזה יתיישרו המדות ונועם האמונה ודעת ד' ימלא את הלב, אז הוא שלמות גדולה תחשב אם נהי' אנחנו העוסקים במצוה זו של הרמת קרן ישראל. ובודאי תפארת גדולה והדר לאומי הוא לנו בהיותנו אנחנו העוסקים בבנין בית ישראל, מצד שלמותינו הלאומי שנמשך מזה ושלמות העולם כולו. אמנם אם מצב ישראל הוא בשפל, בהיותם רחוקים מתורה ומדעת ד', אין התכלית נמצא ע"י גאולה טבעית כלל, וצריך הטוב המעותד לבא בהתחלתו ג"כ ע"י גאולה ניסית. ודברים טבעיים לא יצליחו במצב כזה, פן יגרמו הריסה יתירה במצב המוסרי שהוא התכלית.